

Emor – Szabályok

Emor Hetiszakasz tartalma אָמֵר

Szakaszunk – Emor (3Mózes 21:1-24:23.) – a kohániták „szolgálati szabályzatát” írja elő, majd részletezi kik azok a kohániták, akik a szolgálatot teljesítik és milyen testi hibák által válnak erre alkalmatlanná. Ehhez kapcsolódóan az áldozati rend bizonyos elemeit szabályozza az Írás; meghatározza mitől válik alkalmatlanná egy állat az áldozatként történő felhasználásra. Végezetül a szakasz Izrael ünnepeit sorolja fel, elsőként a szombatot – ami a legfontosabb ünnep – majd Peszáchtól kezdve Szukkotig a többi ünnepet és azok főbb jellemzőit ismerteti. A fejezet – egy megtörtént, sajnálatos eset kapcsán – az istenkáromlás büntetésének leírásával fejeződik be.

A hetiszakasz azokkal a különleges törvényekkel kezdődik, amelyek a **kohánitákra** („papok”), a **Kohén Gádolra** („főpap”) és a **Szentélybeli** szolgálatra vonatkoznak: egy **kohénnek** például nem szabad rituálisan tisztátalanná válnia azáltal, hogy halottat érint kivéve, ha egy közeli rokonáról van szó. Egy **kohén** nem vehet feleségül elvált, vagy kicsapongó múltjáról hírhedt nőt; egy **Kohén Gádol** pedig csakis szüzet vehet el. Testi fogyatékos **kohanita** nem teljesíthet szolgálatot a **Szentélyben**, amiképpen testi hibás állatot sem lehet áldozatként felajánlani. – **3Mózes 21., 22:17–25.**

A **Tóra** különböző tisztátalanságokat sorol fel, és részletezi a tisztátalanná vált ember törvényét. A tisztátalan embernek tilos áldozati húst fogyasztania egészen az azt követő estig, hogy megtisztult a rituális fürdőben. Csak **kohanita** illetve közvetlen családja ehetnek az áldozati húsból. Az a **kohanita lány**, aki nem **kohénnel** házasodik, többet nem fogyaszthatja a **kohénoknak** járó szent eledeleket. Az újszülött borjút, bárányt vagy gödölyét hét napig nem lehet elszakítani az anyjától; állatot nem szabad a kölykével egy napon levágni. – **3Mózes 22.**

A hetiszakasz második része a zsidó naptár ünnepeit sorolja fel: a **peszáchi áldozathozatal niszán 14-én**; a **niszán 15-én** kezdődő **Peszách hétnapos ünnepe**; az első árpaaratóból hozott **omer-áldozat Peszách második napján**, és az e napon kezdődő **49 napos Omer-számlálás**, amely az **50-edik napon Sávuot**, a **Tóraadás** ünnepének napján éri el csúcspontját; „**emlékeztető harsonamegszó-laltatás**” **tisiré 1-én Újévkor**; ünnepélyes **böjtnap tisiré 10-én Jom Kipurkor**; és a **tisiré 15-én** kezdődő **Szukkot**, a **Sátrak Ünnepe**, amelynek során hét napig sátorban kell laknunk, és naponta meg kell lengetnünk a „**négy fajtát**”, az ünnepi csokrot. – **3Mózes 23.**

A hetiszakasz végén szó esik egy esetről, amikor egy férfit kivégeztek, mert káromolta az **Örökkévalót**; a gyilkosság büntetéséről (**halál**); a büntetésről, amely azért jár, ha valaki megsebesíti embertársát, vagy elpusztítja a jószágát (**pénzbeli kártérítés**). – **3Mózes 24.**

שבת שלום

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FŰVÁROS ZSINAGÓGA

ב"ה

Binjomin rabbi droséja: Emor

Szentté válik-e a mártírhalált halt bűnös?

A heti olvasmány egyik fontos hangsúlya a **kidus Hásém** – a **Teremtő Nevének** megszentelésének parancsolata: „**És ne szentségtelenítsék meg Szent Nevemet, és meg fogok szentelődni Izrael fiai között. Én vagyok az Örökkévaló, a ti megszentelőtök.**” (**Mózes 3., 22:32**)

Ezek közül talán a legismertebb, amikor az ember feláldozza saját magát, inkább meghal, csak ne-hogy megszegje a három főbűn egyikét: vérontás, bálványimádás, tiltott szexuális kapcsolatok (**Id. Szanhedrin 74a**). E fogalom alapján merül fel a kérdés, hogy mi a helyzet azokkal, akik erőszakos halál áldozatává válnak, anélkül, hogy önként választották volna. **Vajon ez is kidus Hásém? És mi a helyzet, ha az áldozat életében egyáltalán nem élt példás életet? A mártírhalál vajon mindezt „felülírja”?**

„**A királyság áldozatainak [hárugé málchut] senki sem állhat a határaiban [senki nem kerülhet közel hozzájuk a túlvilágon]. És kik ők? Talán Rabbi Akiva és társai? Vajon nekik csupán ennyi lenne az érdemük? Hanem Lod mártírjai.**” (**Peszáchim 50a**)

Amint a háttértörténetből kiderül, **Lod** mártírjai maguk vállalták a mártírhalált a közösség megmen-tése érdekében. A szabad választás tehát elengedhetetlen feltételnek tűnik ahhoz, hogy valaki az ő szintükre kerülhessen. A talmudi rabbi, **Rává** véleménye ettől látványosan eltér:

„**Így van írva: 'Zsoltár Ászáftól. Isten, népek jöttek az örökségedbe, tisztátalanná tették szent csarnokodat. Szolgáid tetemét az ég madarainak adták eledelül, jámboraid testét a föld vadjának.' Kik a 'szolgáid' és kik a 'jámboraid'? Nemde a 'jámboraid' valóban jámborok, míg a 'szolgáid' azok, akik eredetileg megérdemelték büntetésüket, és amikor meghaltak, 'szolgáid'-nak neveztetnek?**” (**Szanhedrin 47a, Zsoltárok 79:1-2 alapján**)

Rává szerint a halál nemcsak hogy engesztelést hoz a vétkes számára, hanem az áldozat egyene-sen a Teremtő szolgájának neveztetik! Ráadásul a **talmudi** szövegekörnyezetből az is kiderül, hogy mindez megtörténhet anélkül, hogy **tesuvát [megtérést]** csinált volna a halála előtt.

A kérdéssel, hogy mi történjen azzal a hitetlennel, aki mártírhalált hal, **Remo** is foglalkozik a **Sulchán Áru**chban: „**Vannak, akik azt mondják, hogy egy hitetlen, akit a bálványimádók megöltek, meggyászolhatjuk. [...] Mások szerint azonban ne gyászoljuk meg – és ezt a véleményt követjük.**” (**JD 340:5**)

Az egyik legfontosabb magyarázó, a **Sách**, vitatja ezt a döntést, mondván, hogy meg kell gyászolni az illetőt, hiszen láttuk a **Talmudban**, hogy az erőszakos halál engesztelést hoz. **Remo** véleményé-nek védelmében azt mondhatjuk, hogy ő teljesen hitetlen emberről beszél, **Rává** pedig olyan ember-ről, aki halálos bünt követett el. Míg az utóbbinak a cselekedete, az előbbinek a teljes életmódja, gondolkodásmódja a hibás.

Összességében elmondhatjuk, hogy a mártírhalál engesztelést hozhat, a magasabb szintű di-csőség eléréséhez azonban nem elég magasztos módon meghalni, hanem az életet is a Tóra szerint kell leélni.

Gut Sábesz

Rabbi Jonatan Sacks: A szeretet és a gyűlölet

A zsidó év ünnepeiről szóló leírásában a héten olvasott hetiszakasz a következő kijelentést tartalmazza:

„Hét napig sátorokban [szukkot] kell lakoznotok. Minden Izraelben születettnek sátorokban kell lakoznia, hogy a jövő nemzedékei megismerjék: én, az Örökkévaló, a ti Istenetek, sátorokban lakoztattam az izraelitákat, amikor kivittem őket Egyiptom földről.” (3Mózes 23:42-43)

Hogy ez pontosan mit jelent, az volt a vita tárgya a Misna-kori két nagy tanító, Rabbi Eliezer és Rabbi Akiva között. A Talmud Bavli (Succah 11a) szerint Rabbi Eliezer úgy véli, hogy a hivatkozás a dicsőség felhőire utal, amelyek az izraelitákat kísérték a sivatagi vándorlásuk során. Rabbi Akiva szerint a verset szó szerint kell érteni (succot mammash). Ez „kunyhókat” jelent – se többet, se kevesebbet.

Hasonló véleménykülönbség figyelhető meg a nagy középkori zsidó kommentátorok között is. Rashi és Ramban a „dicsőség felhői” értelmezést támogatják. Ramban bizonyítékként idézi Ézsaiás próféciáját az utolsó időkről: „Akkor az Örökkévaló a Sion hegy egészére és az ott összegyűltekre nappal füstfelhőt, éjjel lángoló tűz fényét teremt; az egész dicsőség felett sátor lesz. Ez menedéket és árnyékot nyújt a nappali hőségétől, és menedéket és rejtekhelyet a vihartól és az esőtől”. (Ézsaiás 4:5-6) Itt a „sukka” szó egyértelműen nem természetes, hanem csodás védelemre utal.

Ibn Ezra és Rashbam azonban a szó szerinti értelmezést támogatják. Rashbam a következőképpen magyarázza: a Sukkot ünnepe, amikor a betakarítás befejeződött, és az embereket a föld áldásai vették körül, az volt az idő, amikor emlékeztették őket arra, hogyan kerültek oda. Az izraeliták újraélhették a pusztában töltött éveket, amikor nem volt állandó otthonuk. Ezután hálát éreztek Isten iránt, amiért elhozta őket a földre. Rashbam bizonyítéka Mózes beszéde a Mózes 5. könyv 8-ban: „És amikor eszel és jóllaksz, áldd meg az Urat, a te Istenedet, a jó földért, amelyet neked adott. Vigyázz, ne felejtse el az Urat, a te Istenedet... Különböznél, amikor ettél és jóllaktál, és szép házakat építettél, és azokban laksz, amikor a csordáid és nyájad megsokasodott, és ezüstöd és aranyad bőséges, és minden, amid van, megsokasodott, a szíved elbizakodhat, és elfelejtheted az Urat, a te Istenedet, aki kivitt téged Egyiptomból, a rabszolgák házából... kísértésbe eshetsz, hogy azt mondd magadnak: „Az én erőm, a saját kezem ereje hozta nekem ezt a nagy gazdagságot.” De emlékezz az Úrra, a te Istenedre, mert Ő az, aki megadja neked az erőt, hogy nagy dolgokat cselekedj, betartva azt a szövetséget, amelyet őseidnek megesküdött, ahogyan azt ma is teszi”. (5Mózes 8:10-18)

Rashbam szerint a Sukkot (akárcsak a Pészach) a zsidó nép szerény eredetére emlékeztet, és hatékony ellenszere a jólét kockázatainak. Ez az egyik átfogó témája Mózes beszédeinek a Devarim könyvében, és vezetőkénti nagyságának egyik jele. Figyelmeztetett, hogy a zsidó nép számára az igazi kihívás nem a pusztában leselkedő veszélyek voltak, hanem éppen

Rabbi Jonatan Sacks: A szeretet és a gyűlölet

ellenkezőleg, az a jólét és biztonság érzése, amelyben részesülni fognak, miután letelepedtek a földön. Az ironia – és ez már sokszor megisméltődött a nemzetek történelmében – az, hogy az emberek szorongatás idején emlékeznek Istenre, de bőség idején elfelejtik Őt. Ekkor válnak a kultúrák dekadenssé, és kezdődik hanyatlásuk.

Egy kérdés azonban továbbra is nyitott marad. Ha azt a nézetet vesszük alapul, hogy a szukkotokat szó szerint, a pusztában felállított kunyhókként kell érteni, akkor milyen csodát jelképez a Szukkot ünnepe? A Pészach az izraeliták Egyiptomból való kiszabadulását ünnepli jelekkel és csodákkal. A Sávuoat a Tóra átadására emlékeztet a Sínai-hegyen, a történelem egyetlen olyan pillanatára, amikor egy egész nép közvetlen kinyilatkoztatásban részesült Istentől. A „dicsőség felhői” értelmezés szerint a Sukkot illeszkedik ebbe a sémába. Emlékeztet a pusztában történt csodákra, a negyven évre, amelynek során manna-t ettek az égből, vizet ittak a sziklából, és nappal felhőoszlop, éjszaka tűzoszlop vezette őket (1776-ban Thomas Jefferson ezt a képet választotta az Egyesült Államok Nagy Pecsétjének tervezéséhez). De ha azt a nézetet vesszük alapul, hogy a szukka nem szimbólum, hanem tény – egy kunyhó, egy fülke, semmi más –, akkor milyen csodát jelképez? Nincs semmi kivételes abban, ha egy nomád csoport a Sínai-sivatagban él, és hordozható otthonban lakik. A beduinok ma is ezt teszik. Hol van akkor a csoda?

Egy meglepő és gyönyörű választ ad erre Jeremiás próféta:

Menj, és hirdesd Jeruzsálemnek:

„Emlékszem ifjúságod odaadására, hogy – mint menyasszony – szeretted engem, és követtél engem a sivatagban, a be nem vetett földön.” (Jeremiás 2:2)

A Tanakh egészében a pusztai évekre vonatkozó legtöbb utalás Isten kegyelmére és a nép hálátlanságára összpontosít: veszekedéseikre és panaszukra, állandó ingatagságukra. Jeremiás éppen ellenkezőleg cselekszik. Természetesen voltak rossz dolgok is azokban az években, de ezekkel szemben ott áll az a egyszerű tény, hogy az izraelitáknak megvolt a hitük és a bátorságuk ahhoz, hogy egy ismeretlen, veszélyekkel teli földön át vezető útra induljanak, és kizárólag Istenbe vetett bizalmuk tartotta őket életben. Olyanok voltak, mint Sára, aki elkísérte Ábrahámot az útjára, hátrahagyva „földjét, szülőhelyét és atyja házáat”. Olyanok voltak, mint Cippora, aki Mózessel tartott a kockázatos küldetésén, hogy kivezesse az izraelitákat Egyiptomból. Van olyan hit, amely olyan, mint a szeretet; van olyan szeretet, amely hitet igényel. Ezt mutatták meg az izraeliták, amikor elhagyták azt a földet, ahol 210 évig éltek, és kimentek a sivatagba, „a be nem vetett földre”, nem tudva, mi fog történni velük az úton, de bízva abban, hogy Isten elvezeti őket a céljukhoz.

Talán Rabbi Akivának, Izrael nagy szerelmeseinek kellett rájönnie, hogy a pusztában töltött évek igazán figyelemre méltó vonása nem az volt, hogy az izraelitákat a Dicsőség Felhői vették körül, hanem az, hogy egy egész nemzet voltak otthon és házak nélkül; olyanok voltak,

Rabbi Jonatan Sacks: A szeretet és a gyűlölet

mint a menedékhely nélküli nomádok. Az elemeknek kitéve, bármilyen meglepetésszerű támadás veszélyének kitéve, mégis folytatták útjukat abban a hitben, hogy **Isten** nem hagyja el őket. A **Sukkot ünnepe** rendkívüli mértékben nem csupán a pusztában töltött negyven évet, hanem a kétezer éves száműzetést is szimbolizálni kezdte. A **Második Templom lerombolását** követően a zsidók szétszóródtak a világ minden tájára. Szinte sehol sem élveztek jogokat. Sehol sem érezhették magukat otthon. Bárhol is tartózkodtak, ott csak türtek őket, és egy uralkodó szeszélyétől függtek. Bármelyik pillanatban, előzetes figyelmeztetés nélkül kiutasíthatták őket, ahogyan **1290-ben Angliából, 1421-ben Bécsből, 1424-ben Kölnből, 1442-ben Bajorországból, az 1480-as években Perugiából, Vicenzából, Parmából és Milánóból, és leghíresebben 1492-ben Spanyolországból.** Ezek a kiűzések adták alapját a „**vándorló zsidó**” keresztény mítoszának – kényelmesen figyelmen kívül hagyva azt a tényt, hogy éppen a keresztények rótták rájuk ezt a sorsot. Mégis, gyakran elámultak azon a tényen, hogy – mindenek ellenére – a zsidók nem adták fel hitüket, amikor (**Judah Halevi szavaival élve**) „**egy könnyedén kimondott szóval**” áttérhettek volna a domináns hitre, és véget vethettek volna szenvedéseiknek.

A **Sukkot** annak a népnek az ünnepe, akinek **húsz évszázadon át minden ház csupán ideiglenes lakóhely volt**, minden megállás pedig nem más, mint egy hosszú út szünete. Mélyen megható számomra, hogy a zsidó hagyomány ezt az időszakot „**zeman simchatenu**”-nak, „**örömünk idejének**” nevezte. Ez bizonyára a zsidó szellem nagyszerűsége, hogy **Istenbe** vetett hitükön kívül más védelem nélkül a zsidók képesek voltak a szenvedés közepette ünnepelni, és teljes tudatában az élet kockázatainak és bizonytalanságainak, mégis megerősíteni az életet. Ez egy figyelemre méltó nemzet hite. **R. Levi Yitzchak Berditcheből** egyszer elmagyarázta, miért van a **niszán havi ünnepnek két neve, Pészáh és Chag haMatzot.** A **Pészáh** név **Isten nagyságát jelképezi**, aki „**elhaladt**” az **izraeliták** házai mellett **Egyiptomban.** A **Chag haMatzot** név az **izraeliták nagyságát jelképezi**, akik hajlandóak voltak Isten után menni a pusztába élelem nélkül. A **Tórában Isten Chag haMatzotnak** nevezi az ünnepet **Izrael** dicsőítésére. A zsidó nép azonban **Pesachnak** nevezte, hogy **Isten dicsőségét** énekelje. Úgy tűnik, ez a vita **R. Eliezer és R. Akiva** között a **Sukkot ünnepéről.** **R. Eliezer szerint ez Isten csodáját**, a dicsőség felhőit jelképezi. **R. Akiva szerint azonban Izrael csodáját jelképezi** – hajlandóságukat arra, hogy folytassák a hosszú utat a szabadság felé, sebezhetőek és nagy kockázatnak kitéve, csupán **Isten** hívásának vezérelve.

Miért ünneplik tehát Rabbi Akiva szerint a Sukkotot a betakarítás idején? A válasz **Jeremiás próféciájának** közvetlenül következő versében található. Miután a próféta így szólt: „**fiatalkori hűségedről, arról, hogy – mint menyasszony – hogyan szerettél engem**”, így folytatja: „**Izrael szent Istennek, betakarításának első gyümölcse**”. (**Jeremiás 2:3**)

Ahogy a **tisrei hónapban az izraeliták ünnepelték** a betakarításukat, úgy ünnepli Isten is a sajátját – egy népet, amely, bármilyen hibái is legyenek, hűséges maradt a Menny hívásához, hosszabb ideig és nehezebb utakon keresztül, mint bármely más nép a földön.

MISNÉ TORÁ – ZSIDÓ JOGTÁR XCI. RÉSZ

h. az anya fivérének felesége, legyen az akár apai vagy anyai ági;

a fiúgyermek menyé; ez a tilalom megszakítás nélkül folytatódik lefelé; még akár Jákob ős-
atyánk számára is tiltott bármelyikünk felesége;

a leánygyermek menyé; ez a tilalom [lefelé] egyedül órá vonatkozik;

a fiúgyermek leányának leánya; ez a tilalom [lefelé] egyedül órá vonatkozik;

a fiúgyermek fiának leánya; ez a tilalom [lefelé] egyedül órá vonatkozik;

m. a leánygyermek leányának leánya; ez a tilalom [lefelé] egyedül órá vonatkozik;

a leánygyermek fiának leánya; ez a tilalom [lefelé] egyedül órá vonatkozik;

a feleség fia fiának a leánya; ez a tilalom [lefelé] egyedül órá vonatkozik;

a feleség leánya leányának leánya; ez a tilalom [lefelé] egyedül órá vonatkozik;

a feleség apjának anyai nagyanyja; ez a tilalom [felfelé] egyedül órá vonatkozik;

a feleség anyjának apai nagyanyja; ez a tilalom [felfelé] egyedül órá vonatkozik;

a feleség anyjának anyai nagyanyja; ez a tilalom [felfelé] egyedül órá vonatkozik;

a feleség apjának apai nagyanyja; ez a tilalom [felfelé] egyedül órá vonatkozik.

A megszakítás nélkül folytatódó **snijotnak** tehát mindössze **négy kategóriája van**: az **anyai nagy-
anya** – ez a tilalom megszakítás nélkül folytatódik fölfelé; az **apai nagyanya** – ez a tilalom megsza-
kítás nélkül folytatódik fölfelé; az **apai nagyapa felesége** – ez a tilalom megszakítás nélkül folytatódik
fölfelé; és a **fiúgyerek felesége** – ez a tilalom megszakítás nélkül folytatódik lefelé.

A Tóra enyhébb tilalmai

7. §. Minden olyan intim kapcsolatnak, amit tilt a **Tóra**, de amely nem büntetendő égi **halállal, iszuré
lávín (tiltó parancsolatok tilalma)** a neve, de hívják ezeket **iszuré ködusá (a szentség tilalmai)**
néven is.

Ilyenből kilenc van: özvegyasszony és főpap közötti viszony; főpap, vagy egyszerű pap és
elvált asszony, zoná vagy chálálá közötti viszony; tiltott kapcsolatból (ervából) született nő és
zsidó férfi közötti viszony; tiltott kapcsolatból (ervából) született férfi és zsidó nő közötti vi-
szony; zsidó nő és betért moábita vagy ammonita közötti viszony; férfi és elvált felesége kö-
zötti viszony, miután az feleségül ment egy másik férfihoz; zsidó nő és olyan férfi közötti vi-
szony, akinek a heréje összezúzódott vagy a hímveszeje megcsonkult; jövámá (özvegyasz-
szony) és más [az elhunyt férje fivéreinek kívüli] férfi közötti viszony, amíg a sógorai iránti köte-
lezettsége fennáll.

Folytatjuk...

EMBERBARÁT HETILAP NAGYFUVAROS ZSINAGÓGA

ב"ה

NAGYFUVAROS UTCAI TEMPLOM IMAREND MÁJUS 1. – 31. KÖZÖTT

OMER

29.	1.	péntek	<i>Pészách Sáni</i>	₪ 19,37	7,00	19,00	14.
30.	2.	szombat	Emor	Vége: 20.49	8,00	19,30	15.
31.	3.	vasárnap			8,00	19,00	16.
32.	4.	hétfő			7,00	19,00	17.
33.	5.	kedd	<i>Lág BáÓmer</i>		7,00	19,00	18.
34.	6.	szerda			7,00	19,00	19.
35.	7.	csütörtök			7,00	19,00	20.
36.	8.	péntek		₪ 19,46	7,00	19,00	21.
37.	9.	szombat	Böhár - Bechukotáj	Vége: 21.01	8,00	19,45	22.
38.	10.	vasárnap			8,00	19,00	23.
39.	11.	hétfő			7,00	19,00	24.
40.	12.	kedd			7,00	19,00	25.
41.	13.	szerda			7,00	19,00	26.
42.	14.	csütörtök	<i>Jajm Kippur Kótajn</i>		7,00	19,00	27.
43.	15.	péntek		₪ 19,56	7,00	19,00	28.
44.	16.	szombat	Bámidbár	Vége: 21.12	8,00	20,00	29.
			<i>Újhold hirdetés</i>				
45.	17.	vasárnap	<i>Újhold</i>		8,00	19,00	1.
46.	18.	hétfő			7,00	19,00	2.
47.	19.	kedd			7,00	19,00	3.
48.	20.	szerda			7,00	19,00	4.
49.	21.	csütörtök		₪ 20,03	7,00	19,00	5.
	22.	péntek	Savuot 1.	₪ 20,04	8,00	19,00	6.
	23.	szombat	Savuot 2.		8,00	20,00	7.
			MÁZKÍR kb. 10,00	Vége: 21.22			
	24.	vasárnap			8,00	19,00	8.
	25.	hétfő			8,00	19,00	9.
	26.	kedd			7,00	19,00	10.
	27.	szerda			7,00	19,00	11.
	28.	csütörtök			7,00	19,00	12.
	29.	péntek		₪ 20,12	7,00	19,00	13.
	30.	szombat	Nászó	Vége: 21.31	8,00	20,15	14.
	31.	vasárnap			8,00	19,00	15.

I
J
Á
R
S
Z
I
V
Á
N

Ismeretlen zsidók nyomában CXXXVIII. Haar Alfréd

Haar Alfréd (Budapest, 1885. október 11. – Szeged, 1933. március 16.) magyar matematikus, egyetemi tanár, az MTA tagja.

Apja Haar Ignác borkereskedő, földbirtokos, anyja Fuchs Emma (1853–1900) volt. A Fasori Evangélikus Gimnáziumba járt (ahol egyébként Rátz László volt a matematikatanára), 1903-ban érettségizett; 1904-ben a budapesti egyetemen matematikai és természettudományos előadásokat kezdett hallgatni, majd 1905-ben beiratkozott a göttingai egyetemre. Professzorai között volt Eötvös Loránd, Kürschák, Carathéodory, Hilbert, Klein és Zermelo, és még sok más kiváló és híres tudós.

A középiskolában a Középiskolai Matematikai Lapok munkatársa lett. Matematikai tehetsége erősen megmutatkozott: 1903 őszén megnyerte az Eötvös Loránd matematikaversenyt, mégis a Műegyetem vegyész-mérnöki karának hallgatója lett. 1904-ben azonban – ahogy önéletrajzában is írta – már a budapesti, egy év múlva pedig a göttingai egyetemen tanult tovább. 1909 júniusában Hilbert keze alatt doktorált (49 oldalas doktori dolgozatában a Sturm-Liouville-féle és a gömbfüggvényekből álló függvényrendszereket vizsgálja, és felfedezi a függvényanalízisben azóta is széles körben használt Haar-féle ortogonális függvényrendszereket), és még az évben az egyetem magántanárává habilitálják.

1912-ben Farkas Gyula Riesz Frigyeszt és őt meghívta a kolozsvári egyetem tanárának, és Haar elfogadta az invitálást. 1912. április 6-ától kezdve az elemi mennyiségtan nyilvános rendkívüli tanára, 1917. szeptember 10-étől pedig nyilvános rendes tanára volt. Kiváló előadónak tartották, az előadásokhoz írt saját kezű jegyzetei közül nem egy könyv alakban is megjelent később.

A trianoni tragédia miatt az egyetemnek el kellett költöznie Kolozsvárról, 1921-től kezdve működése Szegeden folytatódott. Itt Riesz Frigyesssel, Haar megalapította a szegedi egyetem matematikai központját, és a színvonalas tudományos munka mellett oktatás- és tudományszervezési feladatokban is részt vett.

1922-ben munkatársaival együtt létrehozta az első külföldön is jelentős magyar matematikai folyóiratot, *Acta Scientiarum Mathematicarum* címmel.

A munkában egy meglehetősen gyorsasággal kibontakozó betegség, a gyomorrák állította meg. 1933. március 16-án este elhunyt.

Sírja: Kozma u. Izraelita temető: 1/B-23-4

Forrás: (wikipedia)

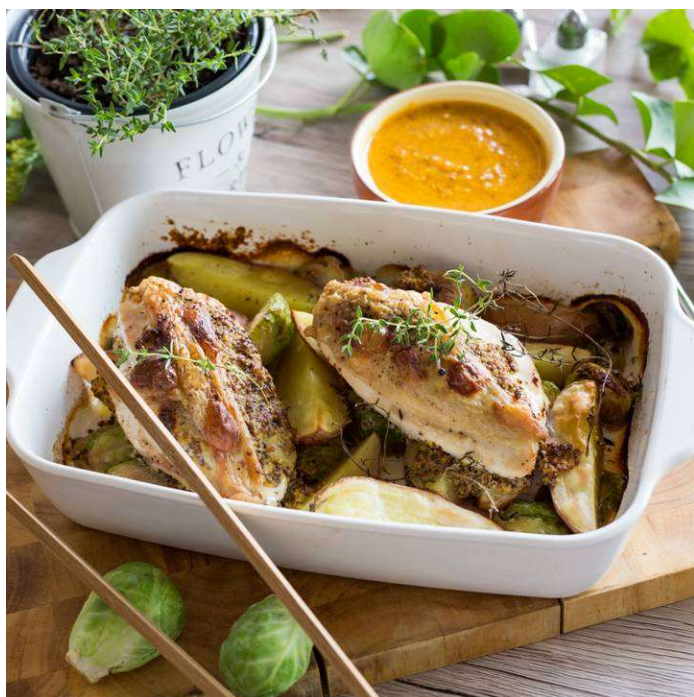
RECEPT-TÁR

Bőrös csirkemell sült zöldségekkel

Egy egyszerű csirkemellből is lehet igazán szaftos és isteni fogást készíteni, amelyhez elég egy kevés illatos fűszer és néhány jól megválasztott zöldség.

Hozzávalók: 4 fő

- 1 gerezd fokhagyma
- 4 db krumpli
- 16 szem kelbimbó
- 4 db bőrös csirkemell
- 3 ek. mustár
- 4 ek. olívaolaj
- 1 tk. kakukkfű

Előmelegítjük a sütőt 200 °C-ra. A fokhagymát meghámozzuk, összezúzzuk. A zöldségeket megtisztítjuk, a krumplit, a hagymát cikkekre, a kelbimbót félbevágjuk. A húst megmossuk.

Összekeverjük a mustárt, 1 ek. olívaolajat, a fokhagymát, a kakukkfűvet, sót és borsot. A csirkemelleket egy 25x35-es tepsibe helyezzük, és kézzel alaposan bekenjük a mustárszósszal, ügyelve rá, hogy

minél több jusson a bőre alá is.

A krumplit és a kelbimbót vagy a hagymát a hús köré szórjuk, meglocsoljuk a maradék olívaolajjal, sózzuk, borsozzuk. Az előmelegített sütőben kb. 40 perc alatt puhára sütjük a csirkét. Mielőtt kivesszük a sütőből ellenőrizzük, hogy a hús átsült-e. Kedvenc szószunkkal tálalhatjuk.

Forrás: (sobors)

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FUVÁROS ZSINAGÓGA

ה"ב

REJTVÉNY, AGYTORNA (SÁBESZ UTÁNRA)

				ÉRDEKESÉG, FURCSASÁG	ESZKIMÓ CSÓNÁK	JAPÁN VALLÁS FILMET KÉSZÍT	M	RÖVID KÖTÖSZŐ ÖVÖHELY OLDALAI!	DECI, RÖVIDEN HÁZ RÉSZEI!	PALACKZÁR A POÉN 1. RÉSZE
	MISKOLC KÖZEPE! FIUNK FELESÉGE							BELÜL ENGEDI! ÉNEKEL		
	KARRAL JELEZ						CSÜNG MAJOM-NEV			
	ANEKDOTA							RÓMAI 1000-ES LOPÓTÓK, NÉPIESEN		
	ELŐKELŐ									
k	GAUSS, RÖVIDEN A POÉN 2. RÉSZE	GALAMB-FÉLE KISSÉ GÖGÖS!	WASHINGTON A FŐVÁROSA	KETTÉ-REPEDÉS	AGRÁR-ESZKÖZ JEMENI VÁROS			ÁRVITA AMINT		
TÖBBÉ NEM SZERET							PISZKÁL, HÁBORGAT BENTRŐL MORMOLO			
FOKOZÓDIK A HATÁS							FELESLEGESEN A LAKÁSÁN			
NÉMÁN ÓRÓL! FAMINTÁT KÉSZÍT		ITÁLIAI ÍRÓ (PIETRO) KÖRÜLKERITETT						...-ZET AMIATT		
			KETTŐNK KÖZÜL NEM TE LOP		HÚSIPARI MÁRKA FÉNYCSÓVA			KAMERUN HATÁRAI! IDŐEGYSÉG		
EME ENERGIA, RÖVIDEN	FÁVAL DOLGOZIK ELEMI RÉSZECSCKE				SPORT-ESZKÖZ KARBOLSAV			UGYAN! ELŐBB-UTÓBB		
KÖLTEMÉNY				CSEMPEHÉZAG OMLADÉKOS			FEJLŐDIK TÚLRA ÁGYÚZ			
HASONMÁS						ÖZÖNLIK AZONOS MAGÁN-HANGZÓK			KATONAI GYAKORLÓHELY	
A NEON VEGYJELE FÉNYES FESTÉK		HÁT PERSZE! SAKKBAN ÁLL!				AZON A HELYEN MÁRIA, BECÉZVE		SZÓLÓBEN VAN! FIADZIK		
			DÜNNYÖG TÖLTÖTT SÜTEMÉNY					FALATOZÓ HÜSÉTEL		
SÁLVÉGI! A MÚLT IDŐ EGYIK JELE		CSEH KÖRTÁNC AZ ELTE KARA					DARA ... RIGHT!; MINDEN RENDBEN!			
SZIBÉRIA FOLYAM VIZES					IDŐSZAK, KORSZAK METRÓ-SZAKASZ!			ÚT, FASORRAL ÁRUJEGY SZÉLEI!		
			FÖLDI, NEM ÉGI TISZTELT, RÖVIDEN						RÖNTGEN, RÖVIDEN	
VÁD ELEME!	E								? k	

IMAIĐÓK, GYERTAGYÚJTÁS, IDŐSEK KLUBJA ESEMÉNYEK

2026. Máj. 01. – 2026. Máj. 08.

DÁTUM	REGGEL	ESTE
01. péntek	8:00	19:00
02. szombat	8:00	19:30
03. vasárnap	8:00	19:00
04. hétfő	7:00	19:00
05. kedd	7:00	19:00
06. szerda	7:00	19:00
07. csütörtök	7:00	19:00
08. péntek	7:00	19:00

Gyertyagyújtás és Szombat kimenetele Budapesten

DÁTUM	ESTE	DÁTUM	ESTE
01. péntek	19:37	02. szombat	20:49
08. péntek	19:46	09. szombat	21:01

POÉN SAROK

- Menjen tovább, nincs itt semmi látnivaló!
- mondja a rendőr.
- Újságíró vagyok, látnom kell, mi történik!
- Azt mondtam, menjen! A részleteket holnap majd úgysis elolvashatja az újságban.

A 613 PARANCSOLAT

XCI.

„Nem hagyni másnapra a pészách áldozat részeit”

„...és ne maradjon áldozatom kövérje (éjjelen át) reggelig!”

(2Mózes 23:18)

Események

EMBERBARÁT IDŐSEK KLUBJA

„IDŐSEK KLUB” -ja, rendezvényeire várjuk kilénc tagjait. Várjuk tagjaink szíves megjelenését és ötleteiket, melyekkel segítik a klub működését. Következő klubrendezvényt május 06.-án, szerdán délelőtt 10:00 órától tartjuk a földszinti klubteremben.

AZ EMBERBARÁT ÚJSÁG TÁMOGATÓI:

